

UZAKLAR II BREZİLYA AÇIKLARINDA

Salvador'dan ayrıldıktan kısa bir süre sonra arkamızda fırtına bulutları beliriyor. Sahildeki ışıkları örten kara bulutların üzerimize doğru gelmeye başladığını görünce yelkenleri küçültüp beklemeye başlıyoruz. www.osmanatasoy.org

A brolhos Adaları'na kadar önümüzde uzanan 350 millik yolun başında fırtınayla karşılaşmak ne şanssızlık. Ama korktuğumuz başımıza gelmiyor. Sanki denizler tanrısı Poseidon karanlık sulardan çatallı asasını uzatıyor, içinde şimşekler çakan bulutlar yön değiştirip doğuya doğru gidiyorlar.

Gece vardiyasını Sibel'e teslim edip yattıktan bir süre sonra burnuma keskin bir mazot kokusu geliyor. Hayret, demek insan uyurken de koku alabiliyor. Ranzamdan kalkıp yelkenlerin yan yatırdığı teknede tutunarak salona gidiyorum. İçeriye keskin bir mazot kokusu doldurmuş. Sibel havuzlukta vardiya tuttuğundan kokuyu duymamış olmalı.

Yerdeki farş tahtasını kaldırıyorum. O da ne! Sintine ağzına kadar mazotla dolmuş. Otomatik sintine pompası mazotu denize basıyor. Pompayı durduruyorum. Sesleri duyan Sibel aşağıya iniyor. Sintinede biriken yakıtı el pompasıyla bidonlara çekiyoruz. Mazot 250 litrelik ana tanktan geliyor. Tankın dibindeki kirli mazotu tahliye etmeye yarayan vanaya takılı hortum yerinden kurtulmuş. Yola çıkmadan önce kirli yakıtı bir şişeye çekmişim. Hortumu yerine koyarken vananın tam kapanmadığını fark etmiş, içimden, "yolda bu hortum çıkarsa depodaki mazot sintineye akar" diye geçirmiştim. İşte deniz dünyasının, ihmalkârlığı affetmeyen ceza maddesi gene işliyor. Yarım depo mazotu kaybetmenin acısına, denizi kirletmiş olmanın suçluluğu da eklenince uykum kaçıyor. Vardiyayı

Sibel'den devralıp havuzluğa çıkıyorum. Uzaklar II olanlardan habersiz sancak bordasına yaslanmış, hişirtirler, foşurtular çıkararak karanlık gecenin içinde ilerliyor.

DENİZ VE KİTAP

Uzun seyirlerde, okyanus geçişlerinde müzik dinlemem. Hoparlörden çıkan sesler yerine okyanusun sesine kulak vermeyi tercih ederim. Seyirdeyken kitap okumak da pek kolay değil. Tekne uçsuz bucaksız okyanus dünyasında akıp giderken insanın aklına binbir düşünce üşüşüyor. Neyin gerçek, neyin hayal olduğu birbirine karışıyor. Bazen elime aldığım kitabın bu dünyaya yabancı bir nesne olduğu hissine kapılıyorum. Sibel bir gün, "başkalarının hayallerini okumaktan hoşlanmıyorum"

dediğinde, onun bu görüşüne şiddetle karşı çıkmıştım. Belki de kitap okumanın neredeyse kutsal bir eylem olduğu görüşüyle yetiştirilmiş bir kuşağın üyesi olduğum için böyle düşünmüştüm. Acaba haklı olabilir mi?

Ne kadar zor olsa da, gece vardiyalarında bazen salondaki banka uzanıyor, elime bir kitap alıyorum. Eğer memleket özlemim tutmuşsa Aziz Nesin'den birkaç hikâye okuyorum. Edebiyatın doyumsuz dünyasını özlemişsem elime aldığım kitabın yazarı Ahmet Hamdi Tanpınar oluyor. Bazen güzel bir yemeği yemeye kıyamayan biri gibi onun kitaplarına dokunmuyor, yerine Orhan Pamuk'tan birkaç sayfa okuyorum. Uzaklar II'de Osho'nun ayrı bir yeri var. Onun kitaplarını teknedeki GPS'e benzetiyorum. GPS nasıl Uzaklar II'nin okyanus üzerindeki yerini gösteriyorsa,

Osho'nun da bize kâinattaki yerimizi görmeye yardım ettiğini düşünüyorum. Elime hangi kitabı almış olursam olayım, karşıdaki kütüphaneye yanlamasına konmuş bir kitaba gözüm takılır. Kocaman bir tuğlayı andıran mavi ciltli kitabın üzerindeki Mesnevi yazısını görür, bu kitabı okumanın zamanının ne zaman geleceğini merak ederim.

EMİN BEY'İN ANILARI

Bu yolda elime aldığım kitap diğerlerinden çok farklı oluyor. "Emin Bey'in Defteri" adlı bu kitabı Yüksel İnşaat'ın ortaklarından Emin Sazak Türkiye'deyken vermişti. Eskişehir'in Sazak köyünden Emin Ağa'nın 1918 ile 1948 yılları arasında tuttuğu günlüklerini torunları kitap haline getirmişler. Çok da iyi yapmışlar. Emin

Ağa'nın daha ilk sayfalarda açıkladığı hayat felsefesini okuyunca kendisine yakınlık duyuyorum. Emin Ağa'nın hayat felsefesi, "önce tedbir, sonra takdir" imiş. Herhalde çok iyi bir denizci olmuş, en azından sızdıran vanayı tamir etmeden yola çıkmazmış, diye düşünüyorum.

Emin Bey'in siyah kalpaklı Kuvayi Milliye komitacılığından Atatürk'ün yakın çevresine uzanan hayatını okurken cesaretine ve dürüstlüğüne hayran kalıyorum. Atatürk'ün bazı devrimlerini önce kıyasıyla eleştiriyor, yıllar sonra ise Atatürk'ün haklı olduğunu, zamanında kendilerinin onu anlayamadığını açık sözlülükle itiraf ediyor. Ermeni tehcirine şahit olan, hatta bu olayın uygulayıcılarından biri olan Emin Bey'in, Ermeniler'in zorla göç ettirilmesi hakkında



İstanbulu Andre'nin teknesi

Yeni bir ülkeye gidileceği zaman o ülkenin sahillerinden çok adaları ilgimi çeker.



yazdıkları ise bugün bile çekinerek dile getirilebilecek türden.

Yola çıkışımızın ikinci günü Banco Charlotte adlı büyük bir sığlın üzerine geliyoruz. 60 mile 25 millik bir alanı kaplayan sığlın üzerinde derinlik 1000 metreden 35 metreye düşüyor. Sibel bugün önce ortası delik pasta tenceresinde ekmeğe pişiriyor. Arkasından koca bir tepsi menemen... En lezzetli menemeni inşaat işçileri, tarlalarda çalışan ırgatlar pişirir. İçine bol yağ, soğan, belki de biraz alın teri koyarlar. Amele menemeni adını verdiğimiz bu menemen Uzaklar'da da sık sık çıkar. Tepsiyi alıp havuzlukta taze ekmeğe yumuluyoruz. Tepsinin dibini sıyrırken iki gündür peşimizden sürüklenen olta geriliyor. Gelen sarı kanat cinsi bir ton balığı. En az iki kilo... Tok karnına balık ayıklamak kolay olmuyor, ama sıcak havada bekletmeye de gelmez. Balığın karnından yumruk büyüklüğünde yumurtaları çıkıyor. Akşam yanmaz tavada az yağla pişirmeye karar veriyoruz. Yanında da yaprak açtığımız iki büyük filetodan birini limon suyuyla çiğ balık yaparız.

DENİZ CANAVARI

Akşam kamarada yemek yerken teknenin hareketlerinde bir gariplik hissediyoruz. İki gündür alıştığımız ritmin dışında bir salınım



Rüzgâr dümenine konan kara kuş tekneyi rotasından çıkardı.

başlıyor. Masadan kalkıp havuzluğa çıkıyorum. Tekne rotasından çıkıp neredeyse gerisin geri dönmüş. Ana yelken kavança olmak üzere. İki gündür rüzgâr dümeniyle gittiğimizden dümen ortada bağlı. Çözüp kontrolü alıyorum. Herhalde rüzgâr dümenine bir şey oldu. Tekneyi rotasına soktuktan sonra başımı arkaya çevirince bir an ödüm kopuyor.

Karanlıkta kedi gözü gibi parlayan bir çift gözle burun buruna geliyorum. Aklıma hemen mitolojideki deniz canavarları geliyor. Demek ki o yazılanlar boş birer efsane değilmiş. Kendimi toparlayıp bir daha bakınca karşımdakinin bir deniz ejderi olmadığını, rüzgâr dümenine konmuş kara bir kuş olduğunu görüyorum. Çakmak çakmak yanan gözlerini dikmiş beni süzüyor. Teknenin niçin döndüğü anlaşılıyor. Hayvan rüzgâr dümeninin yelpazesine konunca, ağırlığı yelpazeyi bir yana yatırmış. Dümen yatık kaldığı için tekne sancağa doğru dönmeye başlamış. El kol sallıyorum, ama kara kuşun tünediği yerden ayrılmaya niyeti yok. Sibel fotoğrafını çekince flaşın ışığından rahatsız oluyor. Kanat çırparak karanlık gecenin içine doğru uçup gözden kayboluyor.

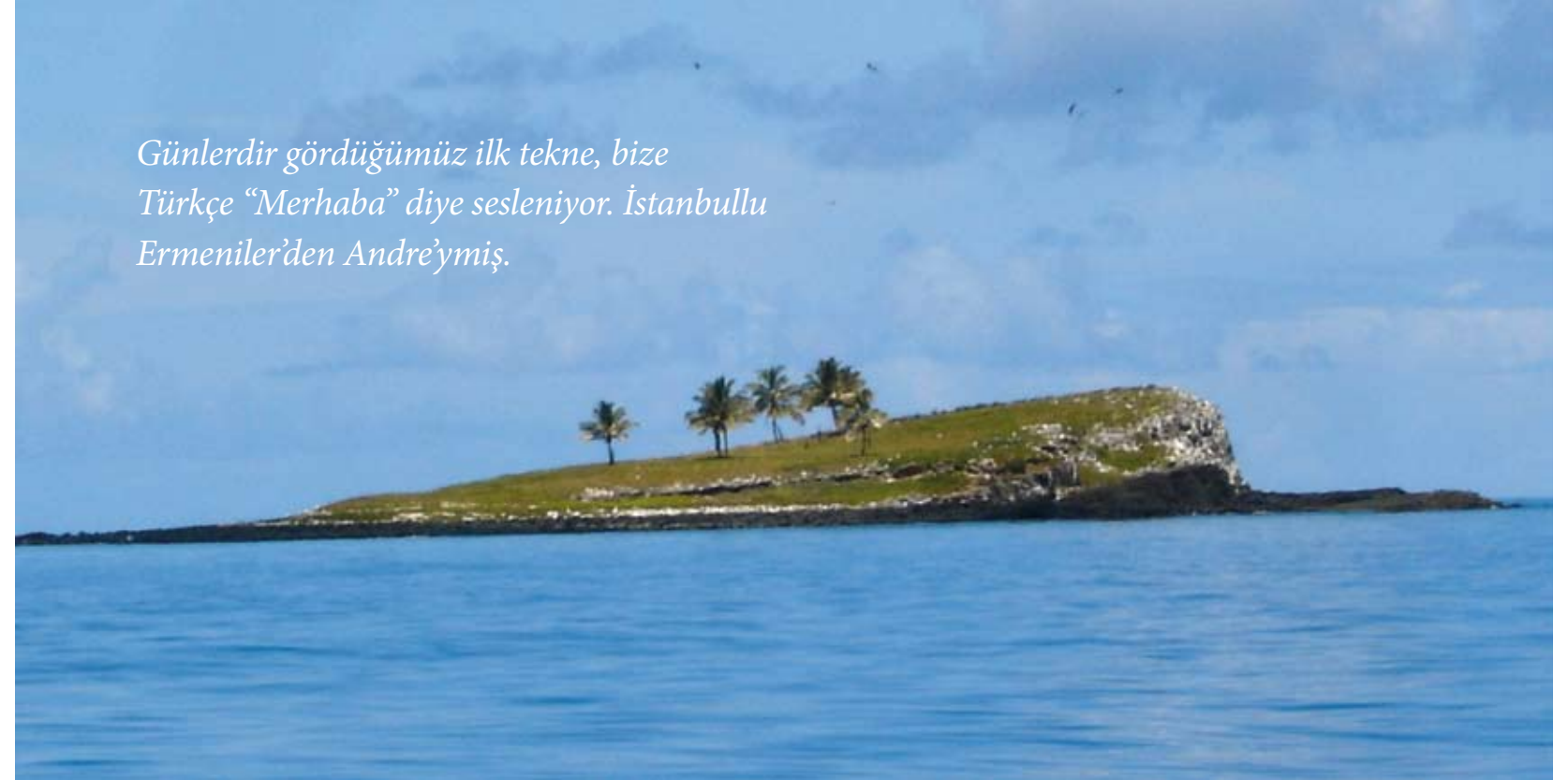
Salvador'dan yola çıkışımızın üçüncü günü, üzerine rota tuttuğumuz Abrolhos Adaları pruvamızda görünüyor. Kanarya Adaları'ndayken Brezilya haritasını incelemiş, anakaradan açıkta yer alan bu adaları gözümüze kestirmiştik. Yeni bir ülkeye gidileceği zaman o ülkenin sahillerinden çok adaları ilgimi çeker. Nedense anakaraya vardığımda deniz hayatının kesintiye uğradığı hissine kapılıyorum. Adalarda ise, demirlesek dahi kendimi hâlâ seyirdemmiş gibi hissedirim.

GÖZLERİNİ AÇ

Uzaklar II alçak, boz renkli mini adalara doğru ilerlerken Sibel gözcülük yapmak üzere başüstüne gidiyor. Altımızdaki suyun derinliği 15 metre civarında. Suyun altı kimisi küçük bir ev büyüklüğünde mercan tepeleriyle kaplı... Üzerlerinden geçerken derinlik altı metreye kadar düşüyor. Mercan kayalıklarının hiçbiri haritalarda işaretli değil. Civardaki sular ömürlerini bir gece vakti bu kayalıkların üzerinde tamamlamış gemi batıklarıyla dolu. Salvador'da tanıştığımız Brezilyalı denizci çift Dorival ve Catarina bu sulardan geçeceğimizi öğrendiklerinde çok dikkatli olmamızı, adalara yaklaşırken gözlerimizi dört açmamızı tavsiye etmişlerdi. Abrolhos adının kendi dillerindeki anlamını söylediklerinde ise daha o zaman gözümüz açılmıştı. Abrolhos Portekizce'de "gözlerini aç" demekmiş!

Üzerlerinde birkaç palmyenin olduğu, ıssız Redonna ve Siriba Adacıkları'nı iskelede bırakıp,

Günlerdir gördüğümüz ilk tekne, bize Türkçe "Merhaba" diye sesleniyor. İstanbullu Ermeniler'den Andre'ymiş.



biraz daha büyükçe olan Santa Barbara Adası'na doğru seyrediyoruz. Doğu ucunu siyah-beyaz şeritli bir fener kulesinin süslediği koya yaklaşırken nereden çıktığımızı anlayamadığımız bir kuş filosu tepemizde beliriyor. Üstümüzde bir tur attıktan sonra iki kola ayrılarak alçalıyorlar. Bunlar kırçılı Bobby kuşları. Adeta bize refakat edip yol gösteriyorlar. Bir kolu sancağımızda, diğer kol iskelemizde koya giriyoruz. Koyun ortasına atılmış şamandıraya bağlandıktan sonra kuşlar adaya doğru uçup gözden kayboluyorlar.

SUALTI CENNETİ

Abrolhos adalarında yerleşim yok. Adalar ve civarındaki sular milli park ilan edilerek koruma altına alınmış. Demirlemeye izin verilmiyor. Bulduğumuz koyda teknelerin bağlaması için birkaç şamandıra atılmış. Fener binasının yanında küçük bir meteoroloji istasyonu ve karakola benzeyen bir bina gözüküyor.

Bugüne kadar çok değişik yerde daldım. Ancak Abrolhos gibisini görmedim. Sibel de aynı fikirde. Üstelik o dalgıç ve su altı rehberi. Mesleği icabı su altı dünyasında çok zaman geçirmiş. Maske ve şnorkellerimizi kuşanıp tekneden karaya doğru yüzerken kendimizi dev bir akvaryumun içinde yüzüyormuş gibi hissediyoruz. Bu kadar bol ve çeşitli balığı daha önce birarada görmemişim. Avlanmak yasak olduğundan balıkların hiçbirinde insan korkusu yok.

Komando giysili kocaman orfozlar ağır hareketlerle dipte dolaşıyorlar. Sarı sürmeli, beyaz dudaklı melek balıkları, çıplak gövdeli akyalar, tehditkâr bakışlı baraküdalar, mavi yüzgeçli papağan balıkları, uysal görümlü limon köpekbalıkları, sarı çizgili zebra balıkları kayaların

arasında salınarak dolaşiyor, çayırıkta otlayan koyun sürüleri gibi taşların üzerine yapışmış ölü mercanları gagalıyorlar.

Yola devam etmemiz lazım, Buzios'ta Bülend ve Demet Özyaydınlı ile randevumuz var. Ancak Abrolhos'tan bir türlü ayrılmıyoruz. Bir sabah yola çıkmak için erkenden hazırlığa başlıyoruz. Tekneyi hazırlarken açıktan yaklaşan bir yelkenli dikkatimizi çekiyor.

Günlerdir gördüğümüz ilk tekne. Rotasını bulduğumuz yere çeviriyor. Biraz sonra koyun içine giriyor. Belçika bayraklı 16 metrelik kuğu gibi

nefis bir yelkenli. Kamaranın yanında sarışın bir kadın duruyor. Dümendeki adam yanımızdan geçerken el sallayarak Türkçe sesleniyor, "Merhaba!" İkimiz de şaşırıyoruz. Merakla az ilerimizdeki şamandıraya bağlanmalarını izliyoruz. Bağlandıktan sonra botu indirip son sürat Uzaklar II'ye doğru geliyorlar. Esmer adam tekneye çıkarken elini uzatıp kendini tanıtır: "Ben André, İstanbullu Ermenilerden..." Sarışın kadının elinde bir şişe şampanya var, şişeyi Sibel'e uzatıyor. Bardak almak için kamaraya inerken bugün de yola çıkamayacağımızı düşünüyorum. **MBY**



En az iki kiloluk sarı kanat cinsi ton balığı yakalıyoruz. Bu balık bizi iki gün doyuracak.